

Afrika Madenciliği, Türkiye ve Engelli Koşu Yarışı

DMT

Sanjey Bhoowanpursadh
Global Executive: Mining Advisory for
Financial Aspects, DMT-Güney Afrika

Hakan Arden Kahraman
Teknik Direktör, DMT-Türkiye

Afrika, kullanılmayı bekleyen maden zenginlikleriyle, dünyanın kocaman bir maden teknesine benzer. Burada Namibya çöllerinden Kongo ormanlarına, Güney Afrika'nın savanalarından Kenya'nın görkemli kıyı şeridine dek, sabırla ortaya çıkarılmayı bekleyen doğanın bizlere bahışladığı jeolojik bir mucize yatmaktadır. Kıta, her taşına bir öykü kazanmış, zamanın yaşlanan elleri tarafından okşanan, 30 milyon kilometrekarelik geniş bir tuvaldir. İşte buradaki asıl zorluk, Afrika dedimiz bu toprakların güzelliğini, görkemini ve muhteşem doğasını koruyarak her taşın altına bakmaktan geçiyor.

Geleneksel olarak, Afrika Kıtası'ndaki madencilik yatırımlarının çoğu Kanada, Avustralya ve Birleşik Krallık'tan gelir: Kanadalılar 2022'de tahmini olarak 380 milyon dolarlık arama etkinliği yürütürken, Avustralya ve Birleşik Krallık da sırasıyla 280 ve 250 milyon dolarlık yatırımlarla aynı yolu izlemiştir. Şaşırtıcı bir şekilde aynı dönemde Çin'in arama bütçesi yalnızca 40 milyon doların biraz altında kalmıştır¹. Toplamda, bir milyar dolardan fazla yatırım yapılmış olmasına karşın kıta, yatırım fırsatlarıyla her zaman sürekliliği olan bir kaynaktır ancak aynı zamanda doğru yatırım yapılarak oyunun kazanıldığı ya da yitirildiği de yerdir.

Son yirmi yıl, Türkiye'nin Afrika Kıtası'ndaki ekonomik ilişkileri, ikili ticaretin dört kat arttığı ve Afrika'daki Türk Büyükelçiliklerinin 2003'te 12 olan sayısının geçtiğimiz yıl 44'e dek yükseldiği dikkate değer bir genişlemeye tanık oldu. Buna koşut olarak, Türkiye'nin Afrika'daki doğrudan yabancı yatırımları 2003'te 100 milyon dolardan 2021'de 6,5 milyar dolara dek yükseldi².

Türkiye'nin Afrika'daki ekonomik açılımına, Kıta'da binden fazla altyapı projesinde yer alan ve Türkiye'nin GSYİH'sının yaklaşık %9'unu oluşturan dünyaca ünlü inşaat sektörü öncülük etmektedir. Metaller ve madencilik ise günümüz Türkiye GSYİH'sının %2'sinden azını oluştursa da 12.000 yılı aşkın bir geçmişe sahip Türkiye tarihinin her zaman çok önemli bir parçası olmuştur³. Son zamanlarda Türk madencilik şirketleri, zengin deneyimleri ve teknik anlayışlarıyla Afrika'nın zengin maden kaynaklarından yararlanma konusunda çok istekli gözükmektedirler. Bununla birlikte, Afrika'daki madencilik projeleri için finansman sağlamak hiç de küçümsenmeyecek bir başarıdır ve şirketler, Afrika engelli koşu zorluğunun üstesinden gelmek için gerçekten cesaretlerini ortaya koymak zorundadırlar.

Bankalar ve uluslararası madencilik finans kurumları söz konusu olduğunda, geçmişe yönelik kanıtlanmış bir portföy sicili, omuzlarınıza takılmış birer altın apolet gibidir ancak Afrika pazarına giren birçok Türk madencilik şirketinin kıtada başarılı projeler geçmişi olmayabileceğinden, borç bulma ikilemiyle başa çıkmak zorunda kalacaklardır. Yalnızca bu da değil... Afrika'nın madencilik sektörü, siyasi istikrarsızlık ve ekonomik dalgalanmalarla dolu inişli çıkışlı bir geçmişe sahip olduğundan, cesur olmayanlar için de uygun bir yer değildir. Bu nedenle, bu hassas

riskli dansı yürütmek için hem teknik hem de finansal açıdan doğru ortağı seçmek, Afrika'nın vahşi doğasında yol çizmek için çok önemlidir. İşbirliği, günümüzün modern sözcük dağarcığında ve kurumsal dilde gevşekçe kullanılan bir sözcüktür ancak işbirlikçi ortaklıklardan ya da deneyimli yerel ya da uluslararası madencilerle yapılan ortak girişimlerden elde edilen bilgiler ve kurumsal kazanımlar, fon sağlayıcılara gereksinim duydukları güvenceleri sağlayabilir. Kıtada başarılı madencilik projelerini yaşama geçirme konusunda kanıtlanmış bir geçmişe sahip, zeki ve deneyimli teknik donanıma sahip bir ortak, bilgi zenginliği, yerel içgörüler ve yerleşik ilişkileri, pazara yeni giren Türk şirketlerin Afrika'daki madencilik yatırımlarının karmaşık ve genellikle dinamik ortamında gezinmelerine yardımcı olabileceğinden, daha önce öngörülemediği fırsatların da kilidini açabilir.

Ancak ortaya çıkarılacak zenginliklerden heyecan duyan maden ortakları arasında aile mutluluğu olsa da her birinin karşılıklı olarak kararlı olduklarını göstermesi, finansman sağlayan kuruluşlara öncelikle kendilerine geri ödeme yapılacağı ve ikinci olarak da sermayelerinden bir getiri elde edebileceklerine ilişkin güvence vermeleri gerekir. İşte bu noktada bir **"teminat krizi"** yatar. Finans dünyasında **"teminat"**, bankalar için bir sigorta poliçesidir; girişimin başarısız olması durumunda borç verenlerin yatırımlarını yine de telafi edebileceklerini ve kayıpları en aza indirebileceklerini bir dereceye dek sağlayan sınırlı bir güvencedir. Ancak Afrika madencilik ortamına yeni giren biri olmak, muhtemelen bir dizi Türk şirketini, projelerinin değerini kanıtlamak için nakit talep ederken, madencilik projelerinde değer göstermeleri gereken klasik bir kısır döngü durumuna sokacaktır. Genel olarak, üreticiliğe geçiş yapmamış tek varlıklı proje şirketleri, küçük madenciler ve arama şirketlerinin anlamlı teminat sağlamada zorluk yaşamaları olasıdır.

Bu nedenle, alternatif teminat biçimleri bu alanda çok daha önemli bir rol oynamaktadır. Aslında bu teminat biçimleri genelde tüm dünyada benzerlik gösterir. Dolayısıyla, proje finansmanını güvence altına almak için şirketler, projenin kendisini gelecekteki gelir akışları şeklinde alternatif teminat olarak sunabilir, madencilik haklarından ve imtiyazlarından vazgeçmeye, **"off-take"** anlaşmalarından feragat etmeye, krediyi desteklemeye hazır olan üçüncü taraf sağlayıcılardan mali garantiler ya da sigorta sağlamaya istekli olduklarını göstererek rezervleri ve stokları güvence olarak verebilirler. Bununla birlikte, bu seçeneklerin her biri, değişen derecelerde risk taşır, öyle ki, çoğu durumda bankalar proje sponsorunun bunların çoğundan ya da hepsinden vazgeçmesini isteyecek ve böylece proje finansmanını pahalı ve külfetli bir ürün haline getirecektir.

Doğası gereği iyimser olan proje sponsorlarının aksine, borç veren kurumlar son derece katı ve muhafazakardır ve tam bir proje başarısızlığı durumunda yatırımlarının değerini geri kazanabilecekleri temelinde finansman sağlarlar. Bu nedenle, kredi riskinin ve bir şirketin borç yükümlülüklerini yerine getirme yeteneğinin değerlendirilmesi, proje finansmanının sağlanmasında çok önemlidir. Maden projeleri genellikle uzun vadeli, sermaye yoğun projelerdir; hammadde fiyatlarındaki oynaklık, maliyet enflasyonu ve kur dalgalanmaları ile karakterize edilen ve kârlılığı ve tahmini nakit akışlarını oldukça belirsiz duruma getiren bir ortamda yapılandırılır. Açık ki kredi verenler ürünlerini algıladıkları riskle orantılı olarak fiyatlandırır. Bu

¹S&P Global Market Intelligence, November, 2022

²Turkey's Maghreb-West Africa Economic Architecture, June, 2021

³Towards Sustainability in the Turkish Mining Sector, February, 2022

nedenle Türk madencilik şirketlerinin bu zorlu Kıta'da başarılı olabilmeleri ve finansman sağlayabilmeleri için siyasi iklimi, yasal ve düzenleyici çerçeveleri, ekonomik itici güçleri, hammadde piyasalarını, güvenlik konularını, sosyal ve çevresel kaygıları ve proje fizibilitesini ayrıntılı bir dizi finansal öngörüyle ele alan kapsamlı durum saptama çalışmaları yürütmeleri gerekir. Bununla birlikte, en önemlisi, borç verenler arasında her zaman yaygın olan korkuları gidermek için çalışmalara bir "risk değerlendirme ve azaltma çerçevesi" eşlik etmelidir.

Afrika'daki madencilik projelerine yatırım yapmak, Türk madencilik şirketleri için bu görkemli pazarda heyecan verici bir çabadır ancak zorluklardan da payını almaktadır. Bankalar ve finans kurumları, birbiriyle ilişkili risklerin karmaşık ağı nedeniyle bu projeleri finanse etme konusunda doğal olarak oldukça temkinlidirler.

Bununla birlikte, bu zorlukların üstesinden gelmek olasıdır. Buradaki en önemli çıkarım, Afrika'daki madencilik projeleri için finansman sağlamanın yolu dolambaçlı olsa da üstesinden gelinmez değildir. Bu daha ziyade, "uluslararası standartlar çerçevesinde" geliştirilmiş iyi bir teknik projenin stratejik planlamasının ve proje risklerinin azaltılmasına/yönetilmesine yönelik önlemlerin alınmasını zorunlu kılan ama daha önemlisi operasyonel, yasal ve finansal ortaklarla güçlü ilişkiler kurmayı gerektiren bir yolculuktur. Bu unsurlar yerine getirildiğinde, Türk madencilik şirketleri Afrika'nın maden zenginliğinin geniş potansiyelini ortaya çıkarmaya paydaş olabilir, kıtanın madencilik endüstrisinin gelişimine önemli bir katkıda bulunabilir ve sosyal yardımlar, mali gelirler, döviz kazançları, istihdam, yerel satın alma, beceri geliştirme ve ekonomik çeşitlilik yoluyla Türkiye'nin iç ekonomisine de katkıda bulunabilir. Bu, başlamaya değer

yolculukta, doğru stratejilerle ve doğru seçilen ortaklarla paylaşılacak ödüllerin bol olması da kaçınılmazdır.

DMT madencilikte iki yüzyılı aşkın zengin bir geçmişe sahiptir. Afrika'daki karmaşık finansman ve yatırım ortamında, DMT güvenilir bir rehberlik ve destek feneri olarak sağlam şekilde durmaktadır. Afrika madencilik sektörü hakkındaki derin bilgisi ve deneyimli uzmanlardan oluşan ağı ile DMT, Türk şirketlerine Afrika'ya yatırım yapmanın getirdiği karmaşıklıklar ve zorlukların üstesinden gelmelerinde yardımcı olmak için iyi bir donanıma sahiptir.

DMT'nin müşteriye özgü hammadde analizinden pazar araştırmalarına ve ekonomik değerlendirmelerden risk azaltmaya yönelik özel çözümleri, işletmeleri güçlendirmek ve riskleri en aza indirirken maden zenginliklerinin engin potansiyelinden yararlanmalarını sağlamak için tasarlanmıştır. Türk madenciler DMT'yi seçerek, finansman sağlamlarına, güçlü yerel ilişkiler kurmalarına ve Afrika ve diğer coğrafyalardaki madencilik sektöründe başarıya ulaşmalarına yardımcı olmaya kendini adanmış güvenilir bir ortak kazanır. DMT, sorumlu madencilik ve çevresel açıdan sürdürülebilir uygulamalara öncelik verirken, benzersiz vizyonunuz ve hedeflerinize uyumlu özelleştirilmiş, saydam ve etik çözümler sunmaktan gurur duyar. Bu nedenle, Afrika ve diğer kıtalardaki madencilığe doğru bir yolculuğa çıkmak istiyorsanız ve bunu sadece kâra değil, gezegenimize de değer veren güvenilir bir paydaşla yapmak inancındaysanız, DMT bu ortak olmaya hazırdır. DMT ile sadece yatırım yapılmamakta aynı zamanda bir fark da yaratılmaktadır. Bugün DMT ile iletişime geçerek, Afrika'nın maden zenginliklerini ortaya çıkarma ve Afrika madencilik sektöründe daha başarılı ve sürdürülebilir bir yol oluştururken daha parlak bir ekonomik geleceği teşvik etme yolunda stratejik ortağınız olmasına izin verin.

turkey@dm-tgroup.com

DMT

...Yapabiliriz.

Neyi?

Madencilığe dair herşeyi!...

1737'den beri madencilikte ustalaşmadığımız hiçbir konu kalmadı. Ne tür bir hammadde olduğu, ne tür bir maden olduğu ya da dünyanın neresinde bulunduğu bizim için önemli değil! Hangi arama, geliştirme ve madencilik şirketi, banka ve yatırımcı, hükümet ya da sigorta şirketi olduğu da önemli değil! DMT GROUP, temel mühendislik danışmanlığından sürekli maliyet -lendirmeye kadar madencilik yaşam döngüsü boyunca tüm teknik hizmet yelpazesinde uzmandır.

Size şu konularda destek sunuyoruz:

- Keşif ve kaynak/rezerv kestirimi (UMREK, JORC, CIM, SAMREC, ESMA, PERC, NI 43-101, SK-1300)
- Bankalara uygun fizibilite çalışmaları ve ayrıntılı maden ve zenginleştirme tesisi tasarımı
- Hidrojeolojik ve jeoteknik modelleme
- Şaft, galeri ve desandre tasarımı
- Maden kurulumu denetimi ve proje yönetimi (İşveren'in Mühendisi ve Kredi Kurumları Bağımsız Mühendisi)
- Mühendislik danışmanlığı, maden optimizasyonu ve teknik eğitim
- Durum Saptama, Şirket Birleşmesi ve Satın Alma Desteği, Borsalarda İlk Halka Arz Desteği ve finans ve sigorta sektörleri için Değerleme
- Mühendislik Desteği Aygıtları (Ancorelog, CoreScan3, Gyromat, Shaft Scanner)

Sizin için hangi soruları yanıtlayabiliriz?

DMT TÜRKİYE - Kozyatağı Mah. Şehit Mehmet Fatih Öngül Sk. Odak Plaza Blok No: 5 İç Kapı No: 4 TR 34742, Kadıköy, İstanbul İletişim: +90 216 361 26 98 / +90 535 206 71 75 - Mail: turkey@dm-tgroup.com

dm-tgroup.com

TUVNORDGROUP